

Savaşı hatırladık, özgürlüğü tattık, bağımsızlığı kutladık...

ABHAZYA İÇİN 'TEK YÜREK' OLDUK

Abhazya'nın 30 Eylül 1993'de Gürcistan'a karşı kazandığı büyük zaferin 15. yılı kutlamaları, Abhazya'nın bağımsızlığının tanınması süreci ile birleşerek muhteşem bir bayrama dönüştü. Bu bayrama, Abhazya'nın Dostları ile Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun ortak organizasyonu ile katıldık. Abhazya için tek yürek olduk; Savaşı hatırladık, kahramanlarımızı andık, özgürlüğü tattık, bağımsızlığı kutladık ve geleceği birlikte kurmak için umudumuzu yükselttik. Katılan herkesi kutluyorum.

Sezai Babakuş

(24 Eylül-6 Ekim 2008 Abhazya gezi notları)

Abhazya'nın gururuna, onuruna ve sevincine ortak olmak üzere Abhazya'nın Dostları ve Kafkas Dernekleri Federasyonu' nun organize ettiği ilk grup 24 Eylül'de, ikinci grup 26 Eylül'de, üçüncü grup ise 29 Eylül'de Abhazya'ya ulaştı. Türkiye, Kıbrıs, Suriye, Ürdün, çeşitli Avrupa ülkeleri ve Kuzey Kafkasya'dan gelen katılımcılarımızla birlikte sayımız 150'yi aştı. Ayrıca, Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'nin organize ettiği (yaklaşık 100 kişi) ve kendi başına katılanlarla diasporadan katılımcı sayısı 300'den fazlaydı. Başta Rusya Federasyonu ve Kuzey Kafkasya cumhuriyetlerinden gelen delegeler olmak üzere dünyanın pek çok ülkesinden binlerce Abhazya destekçisi, Abhazya halkı ile omuz omuza birarada idi. 30 Eylül günü başkent Sohum'da yapılan zafer kutlamalarına 100 binden fazla insan katıldı. İnsanlar gülen-sevinen yüzler ve ışıltılı gözlerle birbirine sarıldı. Bu kucaklaşma geçmiş içindi, bu kucaklaşma şimdi ve gelecek içindi. Abhazya Abhazya olalı, Kafkasya Kafkasya olalı böyle bir gün yaşamadı. Sevincimiz daim olsun....

Soçi Havaalanı ve Pso Sınır Kapısı'nde değişen birşey yok...

Rusya'nın tatil cenneti Soçi'deki 'uluslararası ' havaalanı ilk gördüğüm 19 yıl öncesinin aynısı kalmış. Hizmet binalarının ve ekipmanlarının yetersizliği ve eskiliği, personelin asık surati, usandırıcı kötü muamele vs. aynen devam ediyor. Rusya'nın Moskova, St.Peterburg gibi Batı'ya yakın giriş kapılarının aksine Soçi, hem yabancıları hem kendi yurttaşlarını bezdiriyor. Umalım kış olimpiyatları vesilesi ile önümüzdeki yıllar daha modern ve güler yüzlü bir havaalanı olur.

Bizi ilgilendiren asıl nokta, Pso nehri üzerindeki Rusya-Abhazya sınır kapısı. Artık 'pes' demek gerekiyor. 1995'de Abhazya'ya karşı başlatılan ağır ambargo ile sıkılaştırılan sınır kapısı, aynı sinir bozuculuğunu koruyor. Elde bagaj yüzlerce metre yürümek zorunda bırakılmanız, saatler süren bekletilmeleriniz, insan yerine konulmamanız. .. Bu olağanüstü uygulama sadece bizim için değil, giren çıkan Rus, Abhaz herkes için. Biz Abhazya'ya girerken Abhazya'dan Rusya'ya geçen Rusya'nın önde gelen politikacılarından (parti başkanı ve milletvekili) Jirinovski de "sıkı rejim"den nasibini alıyordu; aracı aranarak, kimlik kontrollerinden geçirilerek ve de az da olsa bekletilerek geçiş yapabiliyordu. Velhasıl Pso, herkes için daraltılmış bir gömlekti. Rusya'nın en sıkı kapılarından biriydi. Neyse ki, sevindirici haber (Devlet Başkanı Bagapş ve Dışişleri Bakanı Şamba söyledi) Rusya-Abhazya görüşmelerinde, sözkonusu sınır kapısının kısa süre içinde "gevşetilmesi" kararına varılmış. Yerine, İngur üzerindeki Abhazya-Gürcistan sınır kapısı sıkılaştırılacakmış.

Eh, sıkı mıki, sonrası Abhazya... Herkes mutlu, gülyüzlü, çoşkulu... Geri dönüş gününe kadar (12 gün sonra, 6 Ekim) keyifler yerinde. Sonra yeniden eziyetli sınır geçişi ve Soçi havaalanı çıkışı... Ne yapalım, 'gülü seven dikenine katlanır'... Ümidimiz, biran önce (denizden ve havadan) doğrudan Abhazya'ya gidip gelebilme imkanının oluşması. Trabzon-Sohum arasında yolcu taşımaları deniz ulaşımının bir-iki aya kadar, İstanbul-Sohum hava ulaşımının da önümüzdeki yaza kadar açılması dileği ile... (Bagapş ve Şamba her iki yol için gerekli çalışmaların başlatıldığını söyledi)

Abhazya'da büyük değişim...

1989'da başlayıp giderek koyulaşan Abhazya ile ilişkilerim 1997'den sonra seyrelmeye başlamış, en son 2003'de Abhazya'da bulunmuştum. Bu 19 yıllık zaman içinde ilk kez insanların gözlerinin içinin güldüğünü, korku, kaygı ve tedirginliğin silindiğini, yerini umudun ve güvenin aldığını gördüm. Bu muhteşem değişimi sevinç gözyaşlarıyla karşıladım. Bulduğum 12 günlük sürede 500'den fazla tanıdıkla kucaklaştık, birbirimize "başardık" diye sarıldık. Evet, başarmıştık. Ne yalan söyleyeyim, bu başarıya kattığımdan kat kat fazlasıyla gurur payı aldım... Bu, işin bir yanı.

Diğer yanı ise, sınırdan itibaren yenilenmeye başlanan yol (şimdilik Gagra-Gudauta arasına kadar ve daha sonra Sohum'a girerken), hızla tamir-bakımdan geçirilmeye başlanan binalar, açılan yeni yerler... Velhasıl, yaşam hızla normalleşmeye ve canlanmaya başlamış. Bu da, yıllardır devam eden Gürcistan tehditinin ve yeniden savaş ihtimalinin ortadan kalkmasının mutlak sonucu. Artık Abhazya ay be ay, yıl be yıl değişecek; canlanacak ve gelişecek... Abhazya ile Rusya arasında imzalanan "Dostluk ve İşbirliği Anlaşması"na göre, Rusya Abhazya'ya (2 yıl içinde) altyapı yenileme ve geliştirme için 10 milyar Ruble (yaklaşık 400 milyon USD) yardımda (hibe) bulunacak. Yollar, köprüler, okullar, hastaneler, kamu binaları, enerji nakil hatları vs. yenilenecek.

İllaki Sohum...

Gagra, Pitsunda, Gudauta, Novy Aphon canlanmış, ayaklanmış. Ne güzel. Ama benim gözde şehrim Sohum'dur. İllaki Sohum... Yaklaştıkça heyecanım, çoşkum arttı. Akşam geç saatlerde geçtik Sohum'dan ve grubun kalacağı Kindıgh'a (Sohum-Oçamçira arasında) Ofkaliptnaya Roşşa (Okaliptus Bahçesi) tatil köyüne ulaştık. İlk kez Türkiye'den gelen bir heyet Oçamçira tarafında konaklıyordu. Oçamçira ve daha içerde yer alan Tkvarçal henüz Pso'dan Sohum'a kadar olan bölge gibi canlanmamıştı. Savaşta en fazla tahrib olan, nüfusu büyük ölçüde Sohum, Gudauta, Gagra'ya göç eden kentlerdi. Söz yerindeyse, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu'su gibi, şimdilik daha geri kalmış yerlerdi. Neyse, 100 kişiyi aşan kafilemizle oraları da biraz şenlendirdik.

3-4 saatlik uykuyla (illaki Sohum sendromu) ertesi gün erkenden Sohum'a döndüm. Haklıymışım. Makyaj yapmış bir kadın güzelliğinde bekliyordu. Sohum'u kucakladım. Sohum beni kucakladı. Kent merkezi ışıllı, muhteşem olmuş. "Piyasa caddesi" adını verdiğim sahil düzenlenmiş, ışıklanmış, keyiflenmiş. 1991-1992 yıllarında 2 yılı aşkın yaşadığım Ritsa Oteli bakmaya kıyamayacak güzellikte yenilenmiş. 2 yıl yaşadığım suit odanın (iç içe iki oda) gecelik fiyatı 7.800 Ruble'ye (yaklaşık 320 USD) çıkmış. Bu kez olmadı ama bir dahaki gidişime kadar para biriktireceğim, hiç değilse 1 gece, başarabilirsem bir hafta keyfini çıkaracağım...

Ritsa'nın altında çeşitli restaurantlar, cafeler açılmış; Abhaz mutfağı yanında dünya mutfaklarından lezzetler sunan... Bir de, doğrusu İstanbul'da bile göremeyeceğiniz kalitede, aynı anda 15-20 kişinin faydalandığı bir internet cafe var ki, görülmeye değer. Ve Ritsa'nın denize bakan tarafındaki meşhur Agop'un cafesi, o da eski salaş halinden çıkmış, değişime ayak uydurmuş, müdavimlerine kızgın kumda bizim bilişimizle "Türk kahvesi" servisine devam ediyor. Artık sevgili Agop yok (1992'de Gürcülerin saldırısına uğramış, ağır yaralanmış kısa süre içinde ölmüştü), yerine ablasının oğlu Valeri kahve pişiriyor. Lezzet aynı. 12 günde kaç kahve içtim Allah bilir... Ve çoğu kez bibaşıma Sohum'un deniz kıyısından içlere doğru caddelerini, sokaklarını karış karış arşınlayarak eski günlerimi yad ettim, anılarımı tazeledim.

Zafer ve hüzün birarada...

26'sında ikinci grubumuz geldi. Geriye Dönüş Devlet Komitesi'ne pasaport başvuruları, gezelim görelim programları, tanıdıklarla görüşme trafiği vs. İlk toplu anma ve kutlama için Gudauta'nın Lıhni köyüne gittik. Matem ve coşku birarada. Zafer ve hüzün yan yana. Savaşta yitirilenler için hüzün, kazanılanlar için sevinç. Komuşmalar, ağıtlar, şarkılar, geleneksel at yarışları ve ikramlar.. Kadehler hem şehitleri anmak için, hem zafer için hem bağımsızlık için kalktı.

14 Ağustos 1992'de başlayan savaş 30 Eylül 1993'de, Abhaz silahlı güçlerinin İngur nehri üzerindeki Abhazya-Gürcistan sınırına Abhaz bayrağını çekmeleriyle sona erdi. Bu savaşta nice yiğit kalplere gömüldü. Özellikle 24 Eylül'den itibaren Abhazya'yı kurtarmak için başlatılan büyük saldırıda, hem Sohum hem Oçamçira-Tkvarçal cephelerindeki çatışmalarda gün be gün bedeller ödendi. Evet, 30 Eylül Abhazya için zafer günü, özgürlük günü. Ama aynı zamanda matem ve hüzün günü. 24 Eylül'den itibaren, evlerde, apartmanlarda, köylerde, mahallelerde, kasabalarda, kentlerde anmalar-kutlamalar yapılır. İçselleşe içselleşe 30 Eylül günü başkent Sohum'da Zafer Meydanı'nda toplanılır.

29'u akşamı 3. grubumuz geldi. Sabah 09:00'da, önümüzde Kafkas Dernekleri Federasyonu ve Abhazya'nın Dostları çelenklerimiz taşıyan gençlerimizle Sohum'daki Şehitlik Anıtı'nı ziyaret kortejine katıldık. Çelenklerimiz bıraktık. Saygı duruşumuzla, kahramanlarımızı selamladık. Sonra, Zafer Meydanı'ndaki törene katıldık. Saatler süren resmi geçit, çoluğu çocuğu, kadını erkeği, genci yaşlısı, misafiri ev sahibini, askeri sivili hepimizi biraraya getirdi. Yüzbin insan tek yürekti. Abhazya için tek yürek olduk; Savaşı hatırladık, kahramanlarımızı andık, özgürlüğü tattık, bağımsızlığı kutladık ve geleceği birlikte kurmak için umudumuzu yükselttik.

Sonra akın akın sahile indik, kilometrelerce uzayan sahil boyunca kurulan sofralarda lezzetler tadarak şarap kadehlerimizi özgürlüğe, barışa ve adalete kaldırdık. "Şükür" dedik, "Şükür bu günleri de gördük"... Hep birlikte şarkı olduk, dans olduk. Çağladık...

Sonra (bir kısmımız), Devlet Başkanı Sergey Bagapş'ın verdiği "kutlamaları kabul" resepsiyonuna ve yemeğe katıldık, onura ve gurura ortak olduk, (diğer kısmımız ise) havai fişeklerinin büyüünde kendimizden geçtik.

Ve gökyüzü hüzünden ve sevinçten gözyaşı olup aktı üstümüze. Ve hep birlikte karar verdik; geçmişini unutmadan geleceğe umut bağladık. Artık yitirdiklerimiz de yanımızdadır. Ve artık hüzün de bir sevinçtir bizim için...

Geleceği birlikte kurmak...

Gördük ve anladık ki, Abhazya için, Abhaz halkı için mücadelenin ilk etabı başarıyla tamamlanmış; özgürlük kazanılmış, bağımsızlık tanınmış, savaş tehditi bertaraf edilerek gelecek için adımlar atılmış. Bu yanıyla, Abhazya'dakiler üzerlerine düşeni kat kat fazlasıyla yerine getirmişler. Şimdi mücadelenin ikinci etabı başlıyor: Diaspora-Anavatan bütünleşmesini sağlamak... Yani, diasporadan Abhazya'ya nüfus göçünü hızlandırmak, ekonomik gelişimine ortak ve destek olmak. Velhasıl geleceği birlikte kurmak. Bu yanıyla da, artık görev büyük ölçüde bizlere, diasporadakilere düşüyor. Hiç kuşku olmasın ki, mücadelenin ikinci etabını başarmak, ilk etabındaki başarının da teminatı olacaktır. Abhazya'yı bağımsız ülke olarak yaşatacak, güçlendirecek ve yarınlara taşıyacak güç, bundan böyle diaspora gücü olacaktır. Artık hiçbirimizin nazlanma, savaçlama, gerekçe üretme, burun kıvrırma, beğenmeme vs. lüksü yok. Gideceğiz, nüfus gücüyle, iş gücüyle, (varsa) bilgi ve beceriyle, (varsa) girişimcilik ruhuyla, (varsa) sermaye ile orada olacağız ve geleceği birlikte kuracağız. Yurtseverlikse yurtseverlik, başarıysa başarı, zenginlikse zenginlik... Hepsi bizi bekliyor. Geleceği parlak bir ülke bizi bekliyor. Vatan bizi bekliyor...

Bagapş, Aşba, Şamba ve diğer görüşmeler...

12 günlük ziyaret boyunca, gezdik, gördük, kutladık, andık. Elbette çok önemli görüşmeler de yaptık. Abhazya'nın Dostları ve Kafkas Dernekleri Federasyonu'nun ortak oluşturduğu "çekirdek delegasyon"umuzla önce Dışişleri Bakanı **Sergey Şamba** ile 3 saati aşkın, takiben Abhazya Parlamentosu Başkanı **Nugzar Aşba** ile 2,5 saati aşkın, takiben Devlet Başkanı **Sergey Bagapş** ile 2 saati aşkın toplantılar yaptık.

Ayrıca, yarı resmi yarı sivil Social Chamber/Sosyal Meclis (üyelerinin 1/3'ü Devlet Başkanı tarafından atanıyor, 2/3'ü ise yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları tarafından seçiliyor. Eski Parlamento Başkanı-Başbakan-Dışişleri Bakanı-Şimdi Devlet Başkanı Başdanışmanı **Sokrat Cincal**, Eski Parlamenter-İnsan Hakları Komisyonu Başkanı-Şimdi Kadınlar Birliği Başkanı ve Sosyal Meclis Başkanı **Natela Akaba**, Ünlü Yazar-düşünür **Alyoşa Gogua** gibi Abhazya'nın önde gelen 35 isminden oluşuyor. Abhaz toplumunun gündeminde olan tüm konularla ilgili düşünce ve öneri geliştiriyor, bir bakıma kamunun tüm birimlerinin denetçiliğini yapıyor) üyeleri ile, Abhazya'da faaliyet gösteren önde gelen Sivil Toplum Kuruluşları'nın temsilcileriyle, milletvekilleriyle, gazeteci-yazarlarla, yerel yöneticilerle kapsamlı ve son derece yararlı görüşmeler yaptık. Bu görüşmeler, Abhazya'nın iki tv. kanalında, gazetelerde, web sitelerinde detaylı olarak yayınlandı.

Ortak (ve yakıcı) konumuz elbette diaspora-anavatan bütünleşmesiydi. Geçmiş detaylı şekilde gözden geçirdik, aksaklıkları açık açık ele aldık ve geleceğe yönelik yapılması gerekenlerle ilgili düşünce ve önerilerimizi içtenlikle paylaştık. Kimse sözünü sakınmadı; Abhazya'daki Geriye Dönüş Devlet Komitesi'nden Abhazya'nın Türkiye Temsilcisi'ne, Kafkas-Abhazya Dayanışma Komitesi'nden Federasyona, AD'ye herşey masaya yatırıldı. Altını çizerek belirtmek isterim ki, diaspora-anavatan ilişkilerini güçlendirmek ve geri dönüşü hızlandırmak için ortak ve güçlü bir kurumsal yapı ihtiyacında mutabık kaldık. Velhasıl herşeyiyle topyekün bir re-organizasyon. Bunun şekli, niteliği, yetki ve görev tanımı vs. konusundaki nihai düşüncelerin hızla toparlanarak hayata geçirilmesi için karar aldık.

Öte yandan, STK temsilcileriyle yaptığımız toplantıda hızlı örgütlenebilir ortak butik projeler üzerinde durduk; gençlik kampları, dönüşcüler için dil ve adaptasyon programları, güncel konulara ilişkin ortak konferans organizasyonları, kültürel değişim-etkileşim programları vs. birçok konuda işbirliği kararı aldık.

Tüm bunlara dair çalışmalarını (etap etap) ayrıca duyuracağız.

Son notlar...

24 Eylül-6 Ekim tarihlerini kapsayan Abhazya gezisi, heryönüyle gayet başarılı geçti. Katılımcıların hemen tamamını için coşku ve heyecan verici, bilgilendirici, düşündürücü oldu. Anavatan duygumuzu yükseltti, gelecek için umutlarımızı besledi. Yüreğimizle Abhazya'ya dokunduk, Abhazya yüreğimize dokundu. Isıttık, ısındık...

Gezinin gerçekleşmesinde emeği geçen herkesi kutlamak isterim. Özellikle, bu organizasyonda baştan beri özverili çalışan; gidişimizde, oradaki programlarımızda ve dönüşümümüzde bize mihmandarlık eden, kafile başkanlarımız Kafkas Dernekleri Federasyonu'muz Genel Sekreteri **Cumhur Bal** ile Abhazya'nın Dostları'ndan **Handan Demiröz**'e teşekkür ederim.

Abhazya'nın (ve elbette G.Osetya'nın) bağımsızlığının tanınması, yüzyıllardır sürdürülen mücadelenin taçlanmış sonucudur. Bunu sürdürecektir iradeyi, toplum bilincini, aklını, gücünü daim kılmamız umudu ve dileği ile...

(8, 9 Eylül 2008)